

**POWIATOWY PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
W POWIECIE PUŁTUSKIM
NA LATA 2021-2022**

PUŁTUSK 2021

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE.....	1
SKŁAD ZESPOŁU OPRACOWUJĄCEGO PROGRAM	3
1. PODSTAWA PRAWNA	4
2. KORELACJA PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI	5
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU PUŁTUSKIEGO	6
3.1 Demografia powiatu	8
3.2. Sytuacja zdrowotna mieszkańców powiatu.....	10
4. WIODĄCE PROBLEMY SPOŁECZNE	11
4.1. Bezrobocie	12
4.2. Przemoc	15
4.3. Uzależnienia	16
4.4. Skutki pandemii	18
5. DIAGNOZA OBSZARU BIĘTEGO WSPARCIEM	19
5.1. Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności	19
5.2. Zespół Orzekający Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.....	20
6. WSPARCIE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	21
7. OPIEKA PSYCHIATRYCZNA W POWIECIE PUŁTUSKIM	23
7.1. Dane o placówkach służby zdrowia	23
7.2. Dane o placówkach opieki społecznej.....	24
7.3. Dane o domach opieki społecznej	25
7.4. Dane o instytucjach oświatowych.....	25
7.5. Dane o instytucjach rynku pracy.....	28
8. ANALIZA SWOT	29
9. MAPA PROBLEMÓW	30
10. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	31
9.1. Cele ogólne Programu	31
9.2. Cele szczegółowe Programu	31
9.3. Koordynator Programu	33
9.4. Realizatorzy Programu	34
9.5. Źródła finansowania	34
9.6. Sprawozdawczość	34
11. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	35

*„ Jeśli świat nabiera szarych barw pamiętaj,
że szary to też kolor”*

Manuela Krugiołka

WPROWADZENIE

Opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Pułuskim na lata 2021-2022 stanowi lokalną odpowiedź na rekomendacje zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r., poz. 458), w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 - 2022. Według ustawy ochronę tę zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje, dla których działania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego są zadaniami statutowymi. W/w akt prawny stanowi ponadto, że w działaniach mogą uczestniczyć również stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje oraz związki zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe, a także grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin oraz osoby fizyczne i prawne.

Zdrowie psychiczne, według definicji Światowej Organizacji Zdrowia to „stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego i psychicznego, ale również taki stan, w którym osoba jest świadoma swojego potencjału, może radzić sobie z problemami, stresem, efektywnie pracować i funkcjonować w społeczeństwie”. Promocja i ochrona zdrowia jest więc procesem zmierzającym do zachowania optymalnej sprawności psychofizycznej społeczeństwa. Dlatego też działania promocyjne, profilaktyczne, terapeutyczno-lecznicze i wspierające powinny być prowadzone planowo, długofalowo oraz holistycznie. Ochrona zdrowia psychicznego jest jedną z procedur ingerowania w rzeczywistość społeczną i świadomość kształtowania rozwoju tej rzeczywistości.

Pojęcie zdrowia psychicznego jest trudne do zdefiniowania, głównie ze względu na indywidualne dla każdej jednostki cechy charakteru, temperamentu i przyjęte sposoby radzenia sobie ze stresem oraz realiami życia. Warto jednak pamiętać, że bezspornie jest ono związane z sytuacją społeczno-gospodarczą, postępek cywilizacyjnym i kulturowym oraz poziomem zaspokojenia podstawowych potrzeb i jakością życia społeczeństwa. Konfiguracja powyższych czynników nie pozostaje obojętna dla człowieka, w tym dla sfery jego funkcjonowania psychicznego. Zawsze miarą dokonujących się zmian jest ludzka świadomość oraz dobrostan fizyczny i psychiczny. W obiektywnej ich ocenie trudno byłoby się nie zgodzić z tezą, że żyjemy w czasach niezwykle dynamicznych i intensywnych zmian, które dodatkowo potęgują zagrożenia cywilizacyjne i zdrowotne np. związane ze stanem epidemicznym wywołanym COVID-19. W obronie przed szybko rozprzestrzeniającą się chorobą zakaźną (wirus SARS-CoV-2) władze większości państw, w tym również Polski, zarządziły narodowe „kwarantanny”. Zabiegi te oprócz istotnych korzyści miały (mają i z pewnością będą miały) także określone konsekwencje wtórne:

spowolnienie gospodarki i ograniczenie kontaktów społecznych. Pojawiło się również niebezpieczeństwo rozwoju innego rodzaju wirusów – szybkiego narastania zagrożeń i problemów, które m.in. zwiększają zagrożenie dla zdrowia psychicznego. Jak alarmują naukowcy, pojawia się realne zagrożenie pandemicznymi i postpandemicznymi zaburzeniami stresowymi w postaci: natręctw, obniżenia nastroju, objawów dysocjacji, unikania i nadpobudliwości. Znakiem obecnych czasów jest nasilające się zjawisko występowania chorób cywilizacyjnych o podłożu somatycznym i psychicznym, zwłaszcza zaburzeń nastroju, depresji i nerwic. Reasumując przyczyn tego stanu należy upatrywać w takich czynnikach jak:

- szybko zmieniające się realia życia społeczno-gospodarczego,
- problemy egzystencjalne, m.in. związane z brakiem poczucia stabilizacji,
- trudności w sprostaniu faktycznym lub subiektywnie odbieranym oczekiwaniom otoczenia,
- predyspozycje osobnicze,
- długotrwałe oddziaływanie czynników stresogennych lub uzależniających.

Ochrona zdrowia psychicznego, w świetle ustawy polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, Uchwałą Nr 372/2020 Zarządu Powiatu w Pułtusku z dnia 18 listopada 2020 r. powołany został Zespół koordynujący realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Pułuskim.

SKŁAD ZESPOŁU

W skład Zespołu opracowującego Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego wchodzi osoby, które zapewniają właściwą reprezentację samorządu powiatu, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego i pozarządowych organizacji samopomocowych:

1) Agnieszka Kowalska

Przedstawiciel Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej Pułtusk - przewodnicząca Zespołu;

2) Marta Moroza

Przedstawiciel Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk - zastępca przewodniczącej Zespołu;

3) Anna Popowicz

Przedstawiciel Domu Pomocy Społecznej w Pułtusk - członek Zespołu;

4) Bogdan Łach

Przedstawiciel Domu Pomocy Społecznej w Obrytem - członek Zespołu;

5) Andrzej Wydra

Przedstawiciel Domu Pomocy Społecznej w Oldakach - członek Zespołu;

6) Łukasz Ruszkowski

Przedstawiciel Środowiskowego Domu Samopomocy w Pułtusk - członek Zespołu;

7) Aldona Iniańska

Przedstawiciel Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pułtusk - członek Zespołu;

8) Agata Łojek

Przedstawiciel Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusk - członek Zespołu;

9) sierż. szt. Sylwia Kaczorek

Przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Pułtusk - członek Zespołu;

10) Agnieszka Pierzynowska

Przedstawiciel Stowarzyszenia na rzecz Osób Niepełnosprawnych : „Pod jednym dachem” w Obrytem – członek Zespołu;

11) Janusz Kurowski

Przedstawiciel Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Ich Rodzin „Skarb nadziei” przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. A. Karłowicz w Pułtusk - członek Zespołu;

1. PODSTAWA PRAWNA

Podstawę opracowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021-2022 w Powiecie Pułuskim stanowią obowiązujące akty prawne, w tym:

- 1) *ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego*, zgodnie z którą ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane;
- 2) *ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym*, na mocy której powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie promocji i ochrony zdrowia;
- 3) *ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym*, określająca zadania własne gminy w zakresie zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców z zakresu ochrony zdrowia;
- 4) *ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*, zgodnie z którą do zadań własnych powiatu należy zapewnienie równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej;
- 5) *ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*, zgodnie z którą do zadań własnych Powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 6) *ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych*;
- 7) *ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*, zgodnie z którą do jednostek samorządu terytorialnego należy prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia;
- 8) *ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*, zgodnie z którą do zadań gminy należy upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach;
- 9) *ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, zgodnie z którą wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji;
- 10) *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022*, określające cele i zadania do realizacji przez organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje, w ramach ochrony zdrowia psychicznego społeczeństwa.

2. KORELACJA PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI I SYNCHRONIZACJA DZIAŁAŃ:

Obowiązek ochrony zdrowia psychicznego wynika z ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020, poz. 685). Szczegółowe działania w tym zakresie określone zostały rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2017, poz. 458). Prowadzenie działań określonych w Programie należy m.in. do zadań własnych samorządów, województw, powiatów i gmin, Narodowego Funduszu Zdrowia oraz ministrów właściwych ze względu na charakter działań określonych w Programie.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Pułuskim na lata 2021-2022 ściśle koreluje z innymi dokumentami koncentrującymi się na problemach społecznych mieszkańców powiatu i jest zintegrowany m.in. ze:

- Strategią Rozwoju Powiatu Pułuskiego na lata 2016-2030,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pułuskim na lata 2015-2022,
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Pułuskim na lata 2021-2025,
- Powiatowym Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim na lata 2015-2022.

Kluczowymi instytucjami pracującymi na rzecz ochrony zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Pułuskiego są przychodnie i poradnie, w których mieszkańcy powiatu mają bezpośredni dostęp do lekarzy specjalistów, w tym z zakresu psychiatrii oraz psychologów i terapeutów. Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi jest świadczona przez jednostki finansowane z Narodowego Funduszu Zdrowia oraz jednostki niepubliczne zlokalizowane na tym terenie, do których zaliczamy:

- Szpital Powiatowy GAJDA- MED SP. z o.o. w Pułusku,
- Zespół Przychodni Specjalistycznych AL-MED w Pułusku,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Diagnostyczno-Psychologiczne PsychoMED w Pułusku,
- Ośrodek Rehabilitacyjny „PIO” w Pułusku,
- Wiodący Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy w Pułusku.

Opieka socjalna i pomoc niezbędna do życia w środowisku rodzinnym oraz społecznym, a także promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym zapewniana jest przez jednostki gminne i powiatowe, do których należą:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułusku,
- Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Pułusku,
- Dom Pomocy Społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i osób przewlekle psychicznie chorych w Ołdakach,
- Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Obrytem,
- Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie gmin Powiatu Pułuskiego,

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusk,
- Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Pułtusk.

Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi, to zadanie realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk.

Kształtowanie pożądaných postaw wobec problemów zdrowia psychicznego i jego ochrony, to zadanie ww. instytucji służby zdrowia i opieki społecznej oraz szkół i placówek oświatowych. Na terenie powiatu pułtuskiego funkcjonuje:

- 19 przedszkoli (publicznych i niepublicznych),
- 23 szkoły podstawowe,
- 4 szkoły ponadpodstawowe,
- 1 specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy.

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Powiat pułtusk położony jest w centralno - północnej części województwa mazowieckiego. Zajmuje obszar 829 km², co stanowi 2,33% całkowitej powierzchni województwa. Część powiatu tworzą gminy o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych. To doskonałe miejsca dla osób lubiących aktywny wypoczynek w różnych formach: pieszej, konnej, rowerowej lub wodnej. Teren powiatu zajmuje częściowo Nadbużański Park Krajobrazowy, który charakteryzuje się zróżnicowaniem gatunkowym: lasy, rezerваты, gniazda bociana czarnego, dolina rzeki Narew – to wszystko składa się na naturalne zasoby dla rozwoju turystyki. Powiat Pułtusk został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Jednak już pierwsze wzmianki o jego istnieniu pochodzą z 1797 roku, gdy na mocy patentu tereny wcielono do państwa pruskiego, tzw. Prusy Nowodworskie, podzielono na dwa departamenty ze stolicami w Białymstoku i Płocku. Każdy z departamentów został podzielony na powiaty. W granicach departamentu płockiego znalazł się Powiat Pułtusk.

Siedzibą władz powiatu jest miasto Pułtusk, ulokowane w dolinie rzeki Narew na pograniczu Wysoczyzny Ciechanowskiej i Niziny Kurpiowskiej oraz na zachodnim skraju Puszczy Białej. Powiat Pułtusk obejmuje terytorium gmin: Gzy, Obryte, Pokrzywnica, Świercze, Zatory, Winnica oraz Miasto i Gmina Pułtusk. Gmina Pułtusk jest gminą miejsko-wiejską, położoną w powiecie pułtuskim w północnej części województwa mazowieckiego w odległości około 60 km od Warszawy.

Powierzchnia poszczególnych gmin:

- 1) Gmina Gzy – 104 km²
- 2) Gmina Obryte – 140 km²
- 3) Gmina Pokrzywnica – 121 km²
- 4) Gmina Pułtusk – 134 km²
- 5) Gmina Świercze – 93 km²
- 6) Gmina Zatory – 122 km²
- 7) Gmina Winnica – 115 km²

Działania powiatu opierają się przede wszystkim na: zapewnieniu opieki zdrowotnej, przeciwdziałaniu bezrobociu, prowadzeniu domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia, szkół i placówek oświatowych oraz utrzymywaniu sieci dróg kategorii powiatowej. Powiat Pułtuski od kilkunastu lat pozyskuje środki finansowe, w tym z Unii Europejskiej, które w dużej mierze przyczyniają się do poprawy infrastruktury i jakości życia mieszkańców.

3.1. DEMOGRAFIA POWIATU

Powiat Pułtuski ma 51 824 mieszkańców, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 1,1%. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu pułtuskiego w 2050 roku wyniesie 46 181, z czego 23 123 to kobiety, a 23 058 mężczyźni. Mieszkańcy powiatu pułtuskiego zawarli w 2019 roku 244 małżeństw, co odpowiada 4,7 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju. 29,1% mieszkańców powiatu pułtuskiego jest stanu wolnego, 56,2% żyje w małżeństwie, 3,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,2% to wdowy/wdowcy. W 2018 roku 37,5% zgonów w powiecie pułtuskim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 24,8% zgonów w powiecie pułtuskim były nowotwory, a 7,3% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności powiatu pułtuskiego przypada 10,37 zgonów. W 2019 roku zarejestrowano 648 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 632 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu pułtuskiego 16. W tym samym roku 9 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 3 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 6. 60,7% mieszkańców powiatu pułtuskiego jest w wieku produkcyjnym, 19,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 1

Liczba ludności w powiecie pułtuskim w latach 2015-2019

LATA	LUDNOŚĆ OGÓLEM	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2015	51637	26116	25521
2016	51746	26179	25567
2017	51834	26213	25621
2018	51809	26197	25612
2019	51824	26156	25668

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powiat Pułtuski ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 11. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,21 na 1000 mieszkańców powiatu pułtuskiego. W 2019 roku urodziło się 549 dzieci, w tym 45,7% dziewczynek i 54,3% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,02 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Tabela 2

Urodzenia i zgony w powiecie pułuskim w latach 2015-2019

LATA	URODZENIA	ZGONY	ZGONY NIEMOWLĄT	PRZYROST NATURALNY
2015	563	549	0	+14
2016	529	544	5	-15
2017	613	588	1	+25
2018	575	605	1	-30
2019	549	538	2	+11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców powiatu pułuskiego wynosi 40,6 lat (przy czym: dla kobiet – 42,2, dla mężczyzn – 39 lat) i jest on nieco niższy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego (41,5 lat) oraz nieznacznie niższy od średniego wieku mieszkańców całej Polski (41,9 lat). Dane wskazują na większą śmiertelność wśród mężczyzn po 65 roku życia w stosunku do kobiet znajdujących się w analogicznej grupie wiekowej.

Tabela 3

Średnia wieku mieszkańców powiatu pułuskiego w 2019 roku

PRZEDZIAŁ WIEKOWY	OGÓLNA LICZBA MIESZKAŃCÓW, W TYM:	Kobiet	MĘŻCZYŹN
0 - 4	2796	1299	1497
5 - 9	2771	1348	1423
10 - 14	2823	1341	1482
15 - 19	2698	1337	1361
20 - 24	3272	1609	1663
25 - 29	3839	1882	1947
30 - 34	3841	1854	1987
35 - 39	3994	1884	2110
40 - 44	3933	1905	2028
45 - 49	3403	1600	1803
50 - 54	3008	1485	1523
55 - 59	3302	1626	1676
60 - 64	3641	1879	1762
65 - 69	2987	1613	1374
70 - 74	2161	1237	924
75 - 79	1249	770	479
80 - 84	1098	746	352
80 plus	1018	741	277

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród osób dorosłych najliczniejszą reprezentację mieszkańców Powiatu Pułtuskiego stanowi grupa wiekowa: 35 - 44 lat, zaś wśród dzieci i młodzieży w wieku szkolnym - grupa w przedziale 10 – 14 lat (II etap edukacyjny).

3.2 SYTUACJA ZDROWOTNA MIESZKAŃCÓW POWIATU PUŁTUSKIEGO

Do najczęstszych przyczyn zgonów mieszkańców z terenu powiatu pułtuskiego należą choroby układu krążenia i nowotwory. Przyczyny te są również najczęstszymi przyczynami zgonów Polaków. Zgodnie ze statystykami Ministerstwa Zdrowia i GUS przyczyną ok. 46% zgonów w naszym kraju są choroby układu krążenia, a 24% stanowią zgony na skutek chorób nowotworowych. Dostępne statystyki nie odnoszą się do skutków pandemii COVID-19, choć należy wnioskować, że w roku 2020 nastąpił wzrost śmiertelności ze względu na choroby układu oddechowego.

Tabela 4

Przyczyny zgonów w powiecie pułtuskim w latach 2015-2018

PRZYCZYNY ZGONÓW	2015	2016	2017	2018
Choroby układu krążenia	214	234	261	227
Nowotwory	160	153	152	150
Przyczyny zewnętrzne	58	42	29	40
Choroby układu oddechowego	51	32	28	44
Choroby układu trawiennego	30	16	24	15
Zaburzenia metabolizmu	5	15	7	6
Choroby układu nerwowego	6	7	7	8
Choroby zakaźne	2	4	3	3
Choroby układu moczowo- płciowego	2	0	5	9
Choroby krwi	0	0	2	1
Pozostałe	7	10	18	19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród przyczyn zgonów poza tzw. zgonami naturalnymi odnotowuje się również zgony spowodowane przyczynami zewnętrznymi: samobójstwa, wypadki komunikacyjne, itp. Roczna liczba samobójstw w Polsce, to średnio 18,5 na 100 000, z czego większość dotyczy osób płci męskiej. Statystycznie najczęściej prób samobójczych dopuszczają się mężczyźni w wieku 30 – 49 lat. Analizy przeprowadzone przez Narodowy Instytut Zdrowia Psychicznego – Państwowy Zakład Higieny dla lat 2009- 2011 Powiat Pułtusi plasowały w niechlubnej czołówce odnotowywanych samobójstw. Aktualne dane z Komendy Powiatowej Policji w Pułtuskach pokazują, że wskaźnik zamachów samobójczych na naszym

terenie jest porównywalny do wskaźnika wojewódzkiego i ogólnopolskiego. Niestety utrzymuje się on od lat na podobnym poziomie. W latach 2015-2019 w wyniku zamachów samobójczych śmierć poniosło 54 mieszkańców Powiatu Pułtuskiego, z czego 2 dotyczyły kobiet. Nie odnotowano w tym czasie tzw. zabójstw rozszerzonych, co coraz częściej odnotowuje się w statystykach ogólnopolskich.

Tabela 5

Liczba samobójstw na terenie powiatu pułtuskiego:

LATA	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	OGÓLEM
2015	0	16	16
2016	1	11	12
2017	0	6	6
2018	1	10	11
2019	0	11	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Pułtusk

GUS w prezentowanych danych za lata 2002-2014 podaje, że średni wskaźnik zgonów z powodu zaburzeń psychicznych w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców wynosi: dla Polski- 3,9 dla województwa mazowieckiego- 0,6 i dla powiatu pułtuskiego- 0,6.

4. WIODĄCE PROBLEMY LOKALNEGO SPOŁECZEŃSTWA DETERMINUJĄCE JEGO KONDYCJĘ PSYCHICZNĄ

Analiza sytuacji życiowej mieszkańców powiatu pułtuskiego na podstawie pozyskanych informacji wykazała, że najczęściej borykają się oni z takimi problemami jak:

- bezrobocie,
- długotrwała choroba, w tym niepełnosprawność,
- alkoholizm i inne uzależnienia behawioralne,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

W/w problemy generują destrukcyjne tendencje i postawy życiowe, m.in. uzależnienie od wsparcia instytucji pomocowych oraz pojawienie się barier natury psychologicznej, zwłaszcza niskiego poczucia własnej wartości, braku motywacji do działania, lęku przed podejmowaniem nowych aktywności.

Negatywne zjawiska zdiagnozowane w tych rodzinach utrudniają im readaptację społeczną, zawodową i wymagają podjęcia wobec tych osób działań profilaktycznych i wspierających, aby w pierwszej kolejności zmienić ich bierną postawę na aktywną i uświadomić im zagrożenia wynikające z dalszego pozostawania w stagnacji (bez pracy i bez dochodu) oraz wsparcia z zewnątrz, gdyż mogą one prowadzić do powstania u tych osób zespołu wyuczonej bezradności, popadania w uzależnienia od środków

psychoaktywnych, izolację społeczną, depresję, a w końcowym efekcie zaburzenia zdrowia psychicznego i funkcjonowanie na marginesie życia społecznego.

Należałoby również podnieść świadomość społeczną lokalnego społeczeństwa na temat:

- zagrożeń stwarzanych przez media cyfrowe i technologie informacyjno-komunikacyjne,
- zagrożeń społecznych, wychowawczych, zdrowotnych, moralnych mających miejsce w cyberprzestrzeni.

Tematyka zagrożeń powodowanych przez cyberprzestrzeń, a szczególnie krzywdzenia przy użyciu Internetu, interaktywnych i cyfrowych technologii, uzależnień od komputera, telefonu, gier komputerowych oraz wielu innych problemów świata wirtualnego nie jest w wystarczającym stopniu nagłośniona, dlatego świadomość społeczeństwa w tym zakresie jest bardzo niska.

Powyższe okoliczności uzasadniają potrzebę podjęcia działań wspierających i profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia psychicznego, jednocześnie przeciwdziałających procesowi wykluczenia społecznego mieszkańców naszego powiatu.

4.1. BEZROBOCIE

Mimo tego, że powiat pułtuski leży w niedalekiej odległości od stolicy Polski, to charakteryzuje się stosunkowo dużym wskaźnikiem bezrobocia w porównaniu do województwa i kraju. Z danych GUS wynika, że w roku 2019 poziom bezrobocia w Polsce wynosił ok. 5,2%, w województwie mazowieckim - 9,5%, zaś w powiecie pułuskim – ok. 12%. Powyższe dane obrazują, że jest on znacząco większy od wartości dla województwa mazowieckiego oraz zdecydowanie większy od wartości dla Polski. Dane statystyczne z ostatnich lat potwierdzają, że poziom zarejestrowanego bezrobocia na naszym terenie systematycznie spadał, aczkolwiek należy mieć na uwadze perspektywę ponownego wzrostu bezrobocia w związku z utrzymującym się stanem epidemicznym i okresowym zamrażaniem działalności wielu sektorów gospodarki, typu: turystyka, usługi, handel.

Tabela 6

Wskaźnik bezrobocia powiecie pułuskim w odniesieniu do województwa i kraju

LATA	POWIAT PUŁUSKI %	WOJEWÓDZTWO %	KRAJ %
2015	20,1	8,3	9,7
2016	17,9	7,0	8,2
2017	13,2	5,6	6,6
2018	12,5	4,9	5,8
2019	12,0	4,4	5,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku

Wśród osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne w latach 2015-2018 przeważali mężczyźni, zaś w roku 2019 obserwuje się zmianę proporcji w tym zakresie. Wskaźniki odnoszą się jednak do poziomu bezrobocia oficjalnego (ustalonego na podstawie liczby osób zarejestrowanych w PUP), a nie faktycznego (rzeczywistego pozostawania bez zatrudnienia). Rozmiar zjawiska tzw. bezrobocia ukrytego jest trudny do oszacowania, aczkolwiek jego obecność potwierdzają dane PUP (część osób zarejestrowanych w PUP nie wykazuje realnej gotowości do podjęcia zatrudnienia, o czym świadczy: kilkukrotne odrzucanie ofert pracy, formułowanie oczekiwań nieadekwatnych do posiadanych kwalifikacji czy doświadczenia zawodowego).

Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-34 lata, czyli ludzie rozpoczynający aktywność zawodową i rozpoczynający życie na własny rachunek (zakończenie edukacji, zakładanie rodziny, itp.).

Tabela 7

Podział bezrobocia w latach 2015-2019 z podziałem na wiek i płeć bezrobotnych

ROK/WIEK	OGÓŁEM					KOBIECY					MĘŻCZYŹNI				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
18-24	775	696	478	431	408	344	322	228	223	205	431	374	250	208	203
25-34	1208	1089	824	745	734	576	581	482	470	491	632	508	342	275	243
35-44	907	849	617	597	592	405	393	286	301	296	502	456	331	296	296
45-54	660	583	396	399	385	292	249	161	182	176	368	334	235	217	209
55-59	374	330	257	241	204	180	143	117	99	92	194	187	140	142	112
60 i więcej	198	212	136	142	134	17	46	0	0	0	181	166	136	142	134
Razem:	4122	3759	2708	2555	2457	1814	1734	1274	1275	1260	2308	2025	1434	1280	1197

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusk

Wskaźnik bezrobocia długofalowego zarówno w odniesieniu do osób pozostających bez pracy 12- 24 miesiące, jak i powyżej 24 miesięcy do 2018 r. systematycznie spadał, po czym w 2018 r. nastąpił jego wzrost w obu kategoriach.

Tabela 8

Wskaźnik bezrobocia długotrwałego na przełomie lat 2015-2019

LATA	Liczba osób pozostających bez pracy 12-24 miesiące	Liczba osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesiące
2015	784	1500
2016	607	1381
2017	491	744

2017	470	600
2019	521	618

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku

Problem bezrobocia w powiecie pułtuskim, podobnie zresztą jak w większości powiatów w Polsce dosięga w szczególności osoby z najniższym wykształceniem, tj. podstawowym bądź zawodowym z kwalifikacjami, które nie korespondują z potrzebami lokalnego rynku pracy.

Tabela 9

Wskaźnik bezrobocia ze względu na poziom wykształcenia bezrobotnych

	OGÓŁEM					KOBIECY					MĘŻCZYŹNI				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
wyższe	388	361	293	287	290	252	247	214	205	224	136	114	79	82	66
policjalne i średnie zawodowe	775	476	526	542	510	402	398	295	295	283	373	348	231	247	227
średnie ogólnokształcące	579	527	395	363	355	338	337	235	241	229	241	190	160	122	126
zasadnicze zawodowe	1025	1068	707	629	662	452	410	281	255	279	753	658	426	374	383
gimnazjalne i poniżej	1175	1057	787	734	640	370	342	249	279	245	805	715	538	196	395
Razem:	4122	3759	2708	2555	2457	1814	1734	1274	1275	1260	2308	2025	1434	1280	1197

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku

Analiza wskaźników pozwala wnioskować, że wśród osób bezrobotnych to kobiety częściej posiadają wykształcenie wyższe lub średnie. W grupie bezrobotnych mężczyzn dominuje natomiast wykształcenie zasadnicze, gimnazjalne lub podstawowe.

Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku nieznacznie się wahała na przestrzeni kolejnych lat. W 2019 r. osoby niepełnosprawne stanowiły 2,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Tabela 10

Wskaźnik bezrobocia zarejestrowanych osób niepełnosprawnych

LATA	OGÓŁEM	KOBIECY	MĘŻCZYŹNI
2015	86	49	37
2016	70	41	29
2017	63	30	33
2018	65	29	36
2019	72	39	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku

Wsparcie (m.in. w zakresie pozyskiwania miejsc pracy, podnoszenia kwalifikacji zawodowych bezrobotnych i umiejętności aktywnego poszukiwania pracy) świadczy Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk. Młodzież wchodząca na rynek pracy korzysta również z pomocy lokalnego Cechu Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości.

Trudności w znalezieniu pracy, szczególnie na etapie usamodzielniania się, zakładania rodziny i podejmowania decyzji o rodzicielstwie mogą stać się przyczyną spadku własnej wartości i motywacji do działania, a w konsekwencji prowadzić do obniżenia kondycji psychicznej czy też chorób somatycznych. Z kolei decyzje o podejmowaniu zatrudnienia w dużej odległości od miejsca zamieszkania, w tym emigracji w celach zarobkowych, niosą za sobą innego rodzaju zagrożenia i straty osobiste, emocjonalne i rodzinne. Nowym zagrożeniem dla kondycji psychicznej mieszkańców jest brak stabilizacji zawodowo-ekonomicznej, która jest związana z utrzymującym się reżimem sanitarnym, zawieszaniem działalności wielu firm i przedsiębiorstw oraz likwidacją stanowisk pracy.

4.2. PRZEMOC

Na podstawie danych przekazanych przez Powiatową Komendę Policji w Pułtusk oraz Gminne Zespoły ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie można wnioskować, że skala zjawiska przemocy domowej jest na naszym terenie stosunkowo duża i należy ją uznać za istotny problem społeczny. W roku kalendarzowym 2018 instytucje do tego uprawnione założyły 223 Niebieskie Karty, a w roku 2019 było ich 216. Przedstawione poniżej dane odnoszą się do liczby wszczętych procedur, a nie faktycznej skali problemu. Należy mieć na uwadze, że nie obrazują one rzeczywistej skali problemu, który zdaje się nasilać m.in. w związku z izolacją społeczną związaną ze stanem pandemicznym. Wiele osób pokrzywdzonych nie zgłasza faktu stosowania wobec nich przemocy w obawie o własne bezpieczeństwo, ze wstydu czy nieświadomości.

Tabela 11

Liczba Niebieskich Kart założonych przez instytucje do tego upoważnione:

INSTYTUCJA	LATA	LICZBA ZAŁOŻONYCH KART
Komenda Powiatowa Policji w Pułtusk	2018	97
	2019	107
Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gzach	2018	3
	2019	7
Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Obytem	2018	0
	2019	0
Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy	2018	0

w Rodzinie w Pokrzywnicy	2019	0
Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pułtusk	2018	106
	2019	87
Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świerczach	2018	8
	2019	5
Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Winnicy	2018	9
	2019	10
Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Zatorach	2018	0
	2019	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji i Gminnych Zespołów ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Dane przekazane przez KPP w Pułtusk pokazują, że ofiarami ujawnianej przemocy są zdecydowanie częściej kobiety. Być może mężczyznom trudniej jest zgłaszać takie fakty odpowiednim służbom, co wynika m.in. z pobudek osobistych czy ambicjonalnych (w społeczeństwie funkcjonuje stereotyp silnego mężczyzny). Kreowanie takiego wizerunku zewnętrznego sprzyja pogorszeniu kondycji psychofizycznej, w tym zwiększonej podatności na uzależnienia i zachowania suicydalne, w tym myśli i czyny samobójcze (statystycznie częściej dotyczą one mężczyzn).

Tabela 12

Liczba zidentyfikowanych sprawców przemocy w powiecie pułtuskim w latach 2016-2019

LATA	LICZBA SPRAWCÓW	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	NIELETNI
2016	103	10	93	0
2017	106	13	93	0
2018	97	4	93	9
2019	107	13	94	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Pułtusk

Na terenie każdej gminy działa Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który zajmuje się rozwiązaniem zgłaszanych problemów związanych z przemocą domową. Niestety wiele z nich nadal pozostaje zamkniętych w hermetycznym środowisku rodzinnym, a ich realna skala jest trudna do oszacowania.

Problem przemocy wiąże się często ze środowiskiem rówieśniczym, choć tutaj trudno przywołać konkretne dane liczbowe. Z analizy problemów społecznych na terenie samej gminy Pułtusk, przeprowadzonej w 2016 r. na zlecenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że niemal połowa spośród badanych uczniów potwierdziła, że była świadkiem przemocy (grupa badawcza 157 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych). Odsetek ten okazał się wyższy wśród uczniów szkół ponadpodstawowych, gdzie wyniósł 45,8%, a 19,1% uczniów przyznało, że sami doświadczyli przemocy. W obecnej sytuacji epidemicznej przemoc rówieśnicza zmieniła

swoje oblicze, przeniosła się do sieci i multimediiów. Tym samym stała się mniej widoczna na zewnątrz i trudniej jest jej przeciwdziałać.

Przemoc jest kolejnym istotnym czynnikiem, który może prowadzić do obniżenia kondycji psychicznej człowieka i determinować powstawanie różnego rodzaju zaburzeń psychicznych, w tym nerwic czy depresji. Długotrwałe niezaspokojenie elementarnych potrzeb człowieka, w tym poczucia bezpieczeństwa i akceptacji powoduje szereg trwałych i brzemiennej w skutki konsekwencji.

4.3. UZALEŻNIENIA

Zjawisko uzależnień występuje na naszym terenie z dość dużą częstotliwością, choć zmieniają się jego formy. Ciągłe obecny pozostaje problem zażywania narkotyków i dopalaczy, których zdobycie nie sprawia większych trudności, co potwierdzają wyniki badań przeprowadzonych na zlecenie GKRPA. Według danych Komendy Powiatowej Policji w Pułtusk, liczba przestępstw narkotykowych stwierdzonych na terenie powiatu pułtuskiego systematycznie rośnie. W 2016 r. było ich 28, a już w 2019 r. 133, tj. niemal 80% więcej na przełomie czterech lat. Wśród ujawnionych narkotyków dominuje: amfetamina, marihuana i mefedron, czyli środki nieobojętne dla zdrowia somatycznego oraz psychicznego.

Tabela 13

Liczba ujawnionych przestępstw narkotykowych

LATA	LICZBA UJAWNIONYCH PRZESTĘPSTW
2016	28
2017	43
2018	38
2019	133

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Pułtusk

Używanie nikotyny i alkoholu, również przez dzieci i młodzież jest zjawiskiem rozpowszechnionym na szeroką skalę, choć trudno tu powołać się na konkretne dane liczbowe. Problemem, który ciągle przybiera na sile są również tzw. uzależnienia niechemiczne: m.in. od multimediiów. Szczególnie młodzież przyznaje, że spędza przed komputerem od kilku do kilkunastu godzin na dobę. O negatywnych skutkach tzw. e-uzależnień dla psychiki młodego człowieka mówi się dzisiaj bardzo dużo. Niestety nie przekłada się to na eliminowanie realnych zagrożeń. Wręcz przeciwnie, multimedia zdają się coraz bardziej wkraczać w nasze życie, zastępować bezpośrednie relacje międzyludzkie, a tym samym zamykać społeczeństwo w realiach życia wirtualnego.

Część uczniów szkół zlokalizowanych na terenie naszego powiatu wykazuje objawy zagrożenia niedostosowaniem społecznym. Najczęściej spotykanymi przejawami tego zjawiska są ucieczki z domu, wagary, palenie papierosów, picie alkoholu i odurzanie się, uzależnienie od Internetu, narkotyków, kradzieże, zachowania agresywne.

Negatywny wpływ uzależnień na człowieka, a szczególnie rozwój młodego człowieka jest niekwestionowany. Styl życia w dużej mierze determinuje zdrowie, w tym kondycję psychiczną społeczeństwa oraz napęd do działania. Wobec łatwości dostępu do czynników uzależnień (nikotyna, alkohol, narkotyki i dopalacze oraz Internet i telefon) kluczowa zdaje się tu być szeroko zakrojona działalność profilaktyczna i zapewnienie specjalistycznego wsparcia terapeutycznego, psychologicznego oraz psychiatrycznego.

4.4. SKUTKI PANDEMII

W 2020 r. pojawiło się nowe zagrożenie dla stanu zdrowia psychicznego obywateli całego świata, w tym mieszkańców Powiatu Pułtuskiego, związane z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2. Wprowadzony reżim sanitarny od wielu miesięcy ogranicza naturalne relacje międzyludzkie, co wiąże się m.in. z koniecznością świadczenia pracy zdalnej, nauki z wykorzystaniem metod pracy na odległość, okresowym zawieszeniem działalności wielu sektorów gospodarki: gastronomii, turystyki, usług, handlu, itd. Konieczność ochrony zdrowia i życia oraz podporządkowania się reżimowi sanitarnemu wpływa niekorzystnie na funkcjonowanie społeczeństwa. Dzieci i młodzież uczą się w domu, nie mogą utrzymywać naturalnych relacji rówieśniczych, są przeciążeni pracą przed komputerem i mają ograniczoną swobodę przebywania na świeżym powietrzu (wyznaczone godziny przemieszczania się bez opieki dorosłych, brak możliwości aktywnego wypoczynku w okresie ferii). Życie dorosłych mieszkańców również zostało podporządkowane wytycznym sanitarnym (praca zdalna, pomoc dzieciom w nauce, ograniczenie aktywnych form wypoczynku i rekreacji). Wielu z nich żyje w stresie związanym z zawieszeniem działalności zatrudniających ich firm, a nawet utratą zatrudnienia. Problemy potęgują utrudnienia w dostępie do usług leczniczo-terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz przekaz informacyjno-medialny (niepokojące dane o skali zakażeń oraz skutkach zdrowotnych i ekonomicznych wywołanych przez wirusa).

Z informacji przekazywanych przez szkoły wynika, że zawieszenie funkcjonowania szkół i nauka zdalna wpływa negatywnie na stan psychiczny uczniów, rodziców i nauczycieli. Dzieci i młodzież odczuwają brak kontaktu bezpośredniego, izolację i niepewność. Skarżą się na ograniczenie relacji rówieśniczych, przeciążenie pracą przed komputerem i brak zajęć pozalekcyjnych. Stają się wycofani, obojętni, znudzeni. Ograniczenie aktywności dnia codziennego wpływa na spadek ich aktywności fizycznej, zaburzenia rytmu dnia i odżywiania, pogorszenie nastroju i zdrowia psychicznego. Rodzice skarżą się na brak pełnej kontroli nad dziećmi w ciągu dnia, przeciążenie obowiązkami związanymi ze stałą pomocą dzieciom w nauce, pogłębianie się dysfunkcji wewnątrzrodzinnych i stanu zdrowia. Obecna

sytuacja nie jest też korzystana dla nauczycieli i stanowi istotny czynnik zagrażający ich kondycji psychofizycznej.

Skutki COVID-19 dla zdrowia psychicznego to nie tylko zwiększenie przypadków występowania depresji, zaburzeń lekowych, czy zaburzeń stresu pourazowego. Pandemia sprzyja też powstawaniu zaburzeń o charakterze psychologicznym, które znacząco obniżają jakość życia (długotrwała izolacja, brak dostępu do instytucji kulturalnych, sportowych czy edukacyjnych). Dotykają one populacji we wszystkich kategoriach wiekowych, a ich skutki są aktualnie przedmiotem licznych badań medycznych i naukowych.

5. DIAGNOZA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM

5.1. Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk

Według danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk liczba osób niepełnosprawnych w powiecie pułtuskim (określona na podstawie wydanych orzeczeń) wzrosła w roku 2019 r., a spadła w 2020 r., choć ten ostatni wynik należy interpretować dość ostrożnie, z uwagi na zagrożenie epidemiczne i izolację społeczną osób najbardziej narażonych na skutki COVID-19. Analiza danych z 2020 r. pozwala wnioskować, że najczęstszymi przyczynami wydawania orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci i młodzieży do 16 roku życia są: całościowe zaburzenia rozwoju (20-C- 12 orzeczeń), tzw. inne niepełnosprawności (schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce oraz choroby układu krwiotwórczego – 11-I – 16 orzeczeń), choroby neurologiczne (10-N – 14 orzeczeń) oraz choroby układu oddechowego i krążeniowego (07-S- 12 orzeczeń).

Tabela 14

Liczba wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16 r.ż ze względu na niepełnosprawności związane ze stanem psychicznym

PRZYCZYNY NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	2016	2017	2018	2019	2020
01-U upośledzenie umysłowe	6	6	6	8	6
02-P choroba psychiczna	2	2	5	3	2
12-C całościowe zaburzenie rozwoju	20	23	24	36	20
Inne przyczyny	109	96	91	97	70
Razem:	137	127	126	144	98

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk

Analiza orzeczeń wydanych w analogicznym okresie dla osób powyżej 16 roku życia pokazuje, że najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności w tym przedziale wiekowym

są: upośledzenie narządu ruchu (05-R- 316 orzeczeń), choroby układu oddechowego i krążenia (07-S- 204 orzeczenia), choroby neurologiczne (10-N- 143 orzeczenia) oraz choroby psychiczne (02-P – 82 orzeczenia).

Tabela 15

Liczba wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób po 16 r.ż ze względu na niepełnosprawności związane ze stanem psychicznym

PRZYCZYNY NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	2016	2017	2018	2019	2020
01-U upośledzenie umysłowe	38	26	28	33	28
02-P choroba psychiczna	100	88	113	116	82
12-C całościowe zaburzenie rozwoju	7	6	11	8	8
Inne przyczyny	1044	962	1031	1073	925
Razem:	1189	1082	1183	1230	1043

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk

Na podstawie analizy danych Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności można zaobserwować tendencję wzrostową w zakresie rozpoznawania całościowych zaburzeń rozwojowych u dzieci i młodzieży. Problemy tego rodzaju dotyczą zdecydowanie częściej chłopców niż dziewczynek. Wśród osób pełnoletnich niepełnosprawnościami o podłożu psychicznym również częściej dotyka populacji płci męskiej.

5.2. Zespół Orzekający Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusk

Według danych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusk, w ostatnim roku objętym monitoringiem wzrosła liczba wydawanych orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego ze względu na zaburzenia psychiczne (depresje, fobie) oraz liczba opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka ze względu na problemy o podłożu psychicznym (autyzm i Zespół Aspergera).

Tabela 16

Liczba wydawanych orzeczeń i opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

RODZAJ DOKUMENTU	2016		2017		2018		2019		2020	
	P	I	P	I	P	I	P	I	P	I
Orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego	15	34	14	29	14	13	15	16	20	16
Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	89	13	59	15	85	19	93	20	85	14
Opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju	8	12	9	18	7	29	7	13	15	3

P- podstawa, zaburzenia o podłożu psychicznym i intelektualnym
I- podstawa, zaburzenia o podłożu somatycznym i fizjologicznym

6. WSPARCIE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Z danych przekazanych przez działające na terenie powiatu pułuskiego Ośrodki Pomocy Społecznej wynika, że w 2018 r. z różnego rodzaju pomocy korzystało 4298 osób, w tym 1003 z chorobami przewlekłymi i różnymi niepełnosprawnościami. W 2019 roku, takich osób było 3896, z czego 921 stanowiły osoby z chorobami przewlekłymi i różnymi niepełnosprawnościami.

Tabela 17

Liczba osób korzystających z pomocy OPS ze względu na różne problemy

GMINA	LATA	OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY OPS			OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY OPS			
		OGÓŁEM	CHOROBA	NIEPEŁNO SPR.	BEZROBOCIE	ALKOHO LIZM	PROBLEM WYCHOW.	INNE
GOPS Gzy	2018	370	18	19	54	3	12	264
	2019	317	19	17	46	4	9	222
GOPS Obryte	2018	495	53	50	66	1	24	301
	2019	490	37	46	59	1	15	332
GOPS Pokrzywnica	2018	726	9	12	115	0	20	570
	2019	630	10	12	105	0	38	465
MOPS Pułusk	2018	1358	350	232	324	50	109	332
	2019	1302	330	225	297	42	94	314
GOPS Świercze	2018	573	86	12	53	3	12	407
	2019	485	74	10	39	3	11	348
GOPS Winnica	2018	493	62	38	47	34	45	267
	2019	426	53	33	36	19	29	256
GOPS Zatory	2018	283	27	35	61	6	8	146
	2019	242	27	28	47	3	8	129
Razem	2018	4298	605	398	720	97	230	2287
	2019	3896	550	371	629	72	204	2066

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej

Ośrodki Pomocy Społecznej świadczą różnorodną pomoc rzeczową i udzielają wsparcia mieszkańcom w formie wielokierunkowego wsparcia w formie: zapewnienia

specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, usprawnianie funkcjonowania w lokalnej społeczności, dofinansowanie pobytu osób z zaburzeniami psychicznymi w domach pomocy społecznej, bezpłatnych posiłków.

Tabela 17

Formy pomocy oferowanej osobom potrzebującym, w tym niepełnosprawnym

GMINY	LATA	SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE	PRZYGOTOWANIE DO FUNKCJONOWANIA	DOINANSOWANIE DO POBYTU W DPS	DOŻYWIANIE
GZY	2018	1	0	0	285
	2019	1	0	0	274
OBRYTE	2018	0	0	1	194
	2019	0	0	1	198
POKRZYW NICA	2018	5	0	3	564
	2019	5	0	3	509
PUŁTUSK	2018	2	0	9	785
	2019	2	0	8	718
ŚWIERCZE	2018	3	0	0	468
	2019	3	0	2	463
WINNICA	2018	2	0	1	508
	2019	2	0	1	436
ZATORY	2018	0	6	2	449
	2019	3	5	2	362
RAZEM	2018	13	6	16	3253
	2019	16	5	17	2960

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej

Ponadto mieszkańcy poszczególnych gmin, w tym osoby niepełnosprawne i z zaburzeniami psychicznymi korzystają z pomocy finansowej w postaci zasiłków i świadczeń.

Tabela 18

Formy pomocy oferowanej osobom potrzebującym, w tym niepełnosprawnym

GMINY	LATA	STAŁE	OKRESOWE	CELOWE	PIELĘGNAC YJNE	PIELĘGNAC CYJNE	OPIEKUNC ZE	DOTATKI
		ZASIŁKI			ŚWIADCZENIA			
		1	2	3	4	5	6	7
GZY	2018	30	37	58	260	31	8	28
	2019	27	26	34	249	32	7	21
OBRYTE	2018	39	17	54	275	22	5	15

	2019	39	17	65	247	23	7	17
POKRZYWNICA	2018	17	25	24	170	20	9	18
	2019	23	22	26	178	22	6	15
PUŁTUSK	2018	151	184	384	384	724	97	134
	2019	148	171	171	356	714	45	131
ŚWIERCZE	2018	27	18	106	1054	200	44	153
	2019	27	20	90	1102	191	60	147
WINNICA	2018	16	47	150	119	16	16	22
	2019	17	37	60	120	23	18	20
ZATORY	2018	12	6	41	118	27	17	27
	2019	12	5	27	112	26	18	21
RAZEM	2018	292	334	817	2380	1040	196	397
	2019	293	298	473	2364	1031	161	372

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej

7. OPIEKA PSYCHIATRYCZNA W POWIECIE PUŁTUSKIM:

7.1. DANE O PLACÓWKACH SŁUŻBY ZDROWIA

Na terenie powiatu pułtuskiego kluczowymi instytucjami świadczącymi pomoc z zakresu ochrony zdrowia psychicznego są przychodnie i poradnie, gdzie mieszkańcy powiatu mają dostęp do wielospecjalistycznej opieki, w tym ze strony lekarza psychiatry:

- Szpital Powiatowy Gajda-Med w Pułtusku (ul. Teofila Kwiatkowskiego 19), zapewnia konsultacyjne wsparcie psychiatryczne na zlecenie oddziałów szpitalnych.
- Zespół Przychodni Specjalistycznych AL - MED w Pułtusku (ul. Żwirki i Wigury 2), zajmuje się kompleksowym leczeniem zaburzeń i chorób psychicznych oraz uzależnień. W strukturach prowadzonego podmiotu leczniczego oferowana jest pomoc w następujących poradniach:
  - Poradnia Zdrowia Psychicznego – oferuje szeroki zakres wsparcia psychiatrycznego i psychologicznego osobom w kryzysie psychicznym i ich rodzinom,
  - Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia – oferuje specjalistyczne wsparcie osobom uzależnionym i współuzależnionym.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Psycho-Med Centrum Diagnostyczno-Psychologiczne w Pułtusku (ul. 3 Maja 5), który świadczy psychiatryczną

i psychologiczną pomoc dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych w zakresie: zdrowia psychicznego, leczenia uzależnień, leczenia środowiskowego (domowego).

- **Ośrodek Rehabilitacji PIO w Pultusku** (u. Żwirki i Wigury 2), który świadczy szeroki zakres wielospecjalistycznych usług, w tym psychologiczno-psychiatrycznych, dla wszystkich osób, niezależnie od wieku czy stopnia sprawności fizycznej bądź psychicznej.
- **Wiodący Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno- Opiekuńczy w Pultusku** (ul. 3 Maja 20), który świadczy szeroki zakres usług specjalistycznych, w tym psychologiczno-pedagogicznych dla dzieci do rozpoczęcia edukacji szkolnej oraz ich rodzin.

7.2. DANE O PLACÓWKACH OPIEKI SPOŁECZNEJ:

Na terenie powiatu pultuskiego funkcjonują całodobowe i dzienne jednostki oferujące pomoc i wsparcie dla osób w kryzysie, osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi:

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pultusku** (ul. 3 Maja 20), które wykonuje zadania własne i zlecane z zakresu administracji rządowej dotyczące rehabilitacji społecznej. Instytucja ta m.in. wspiera osoby niepełnosprawne wykorzystując środki z Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, wspiera rodziny w formie udzielanego specjalistycznego poradnictwa prawnego i psychologicznego, sprawuje nadzór nad pieczęcią zastępczą.
- **Środowiskowy Dom Samopomocy w Pultusku** (ul. Białowiejska 5), jest dziennym ośrodkiem wsparcia typu A – dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz typu B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, który organizuje dzienną opiekę oraz prowadzi terapię zajęciową dla 60 podopiecznych.
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Wsparcia Społecznego w Świeszewie, gm. Świercze**. Liczba uczestników 50, to placówka przeznaczona dla osób z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym ze wskazaniem do terapii zajęciowej.
- **Ośrodki Pomocy Społecznej** funkcjonujące na terenie każdej z gmin, których celem nadrzędnym jest zapewnienie wsparcia osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielnienia i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie. W ramach działalności OPS funkcjonują:

- Gminne Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
  - Gminne Komisje Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
  - Gminne Punkty Informacyjno-Konsultacyjne zapewniające nieodpłatną pomoc prawną, psychologiczną i terapeutyczną.
- Świetlice Środowiskowe - działają w 6 miejscowościach, tj. Dzierżenin, Gładczyn, Pobyłkowo Duże, Pokrzywnica, Pułtusk, Zatory, korzysta z nich rocznie ok. 100 osób.
  - Dzienny Dom Wsparcia dla Osób Starszych – Senior – Wigor w Pułtusku.
  - Kluby Seniorów – funkcjonujące w 3 miejscowościach powiatu pułtuskiego, tj. Dzierżenin, Pokrzywnica i Zatory, które zrzeszają łącznie około 112 emerytów i rencistów.
  - Dom dla Bezdomnych w Pokrzywnicy.

7.2. DANE O DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie Powiatu Pułtuskiego funkcjonują 3 Domy Pomocy Społecznej dla osób przewlekle i psychicznie chorych:

- Dom Pomocy Społecznej w Obrytem - przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych. Dysponuje liczbą 290 miejsc, zatrudnia specjalistyczną kadrę: pracowników socjalnych, terapeutów zajęciowych, opiekunów, lekarza psychiatrę oraz psychologa.
- Dom Pomocy Społecznej w Ołdakach - przeznaczony dla osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób przewlekle psychicznie chorych. Dysponuje liczbą 118 miejsc, zatrudnia specjalistyczną kadrę: pracowników socjalnych, terapeutów zajęciowych, opiekunów, lekarza psychiatrę oraz psychologa.
- Dom Pomocy Społecznej w Pułtusku - przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych. Dysponuje liczbą 96 miejsc, zatrudnia specjalistyczną kadrę: pracowników socjalnych, terapeutów zajęciowych, fizjoterapeutę, opiekunów, lekarza psychiatrę oraz psychologa.

7.3. DANE O SZKOŁACH/PRZEDSZKOLACH I PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Na terenie Powiatu Pułtuskiego funkcjonuje 47 przedszkoli, szkół i placówek oświatowych. Pobiera w nich naukę łącznie 7958 dzieci/uczniów. Należą do nich szkoły i przedszkola publiczne, samorządowe oraz prywatne. W skład struktur oświatowych

wchodzi Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusk
oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pułtusk.

Tabela 19

Liczba szkół i przedszkoli funkcjonujących na terenie powiatu pułtuskiego

GMINY	Przedszkola	Szkoły podstawowe	Szkoły średnie	Inne placówki	Ogółem
	Liczba	Liczba plac.	Liczba plac.	Nazwa placówki	Liczba plac.
	12	6	3	1 SOSW	22
GZY	-	3	-	-	3
POKRZYWNICA	1	4	-	-	5
WINNICA	1	2	1	-	4
ŚWIERCZE	1	2	-	-	3
OBRYTE	2	4	-	-	6
ZATORY	2	2	-	-	4
RAZEM:	19	23	4	1	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin

Są wśród nich dzieci/uczniowie posiadający Orzeczenia o Niepełnosprawności i Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na różne rodzaje niepełnosprawności: intelektualną, autyzm - w tym Zespół Aspergera, ruchową - w tym afazję, słabe widzenie/niewidzenie, słabe słyszenie/niesłyszenie. Szkoły i przedszkola organizują dla nich różne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz dostosowują warunki kształcenia do indywidualnych potrzeb dzieci/uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Tabela 20

Liczba dzieci/uczniów pobierających naukę w szkołach i przedszkolach powiatu pułtuskiego

GMINY	Liczba dzieci w przedszkolach	Liczba uczniów w szkołach podstawowych	Liczba uczniów w szkołach średnich	Liczba uczniów w SOSW	Ogółem liczba dzieci/uczniów
PULTUSK	956	2252	1413	124	4 745
GZY	102	270	0	0	372
POKRZYWNICA	179	395	0	0	574
WINNICA	125	317	322	0	764
ŚWIERCZE	83	347	0	0	430
OBRYTE	149	320	0	0	469
ZATORY	162	442	0	0	604
RAZEM	1756	4343	1735	124	7958

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziałów Edukacji

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym z powiatu pułtuskiego w zdecydowanej większości przypadków uczęszczają do

SOSW, choć część spośród nich kontynuuje naukę w szkołach ogólnodostępnych. Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim częściej kształcą się z szkołami ogólnodostępnych, w tym integracyjnych, choć alternatywą jest dla nich również SOSW.

Tabela 21

Liczba uczniów pobierających naukę w Specjalnym Ośrodku szkolno-Wychowawczym w Pułtusk

Lp.	Typ szkoły	Liczba uczniów z niepełnosprawnością (N) intelektualną oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi		
		(N) umiarkowana lub znaczna	(N) lekka	(N) sprzężona
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna	23	16	21
3.	Publiczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy	47	0	17
Łącznie		70	16	38
Razem		124		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego im. Armii Karłowicz w Pułtusk

Na terenie powiatu pułtuskiego funkcjonuje publiczna **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, która jest placówką ogólnodostępną, a korzystanie z jej usług jest dobrowolne i nieodpłatne. Celem działalności Poradni jest wspomaganie wszechstronnego rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży. Poradnia udziela dzieciom, od momentu urodzenia, i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udziela rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, a także wspomaga przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Poradnia zatrudnia: psychologów, pedagogów, logopedów, doradców zawodowych i terapeutów.

Zakres działalności jednostki obrazuje poniższa tabela:

Tabela 21

Formy działalności pomocowej świadczone przez PP-P w Pułtusk

DZIAŁALNOŚĆ PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ	LATA	
	2018	2019
Ogólna liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego	117	114
Ogólna liczba wydanych opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka	36	21
Liczba dzieci objętych terapią psychologiczną	39	34
Liczba dzieci objętych terapią pedagogiczną	56	85
Liczba dzieci objętych terapią logopedyczną	99	111
Ogólna liczba wydanych orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego oraz rocznego indywidualnego przygotowania przedszkolnego	24	31
Ogólna liczba wydanych opinii dotyczących objęcia dziecka pomocą Poradni	71	86

Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusk w przedszkolu, szkole lub placówce		
Ogólna liczba dzieci objętych terapią metodą SI	5	23
Ogólna liczba dzieci objętych terapią metodą Biofeedback	5	4
Ogólna liczba dzieci objętych treningiem umiejętności społecznych	20	22
Ogólna liczba dzieci objętych zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi	20	42
Ogólna liczba dzieci objętych warsztatami rewalidacyjnymi	2	-
Ogólna liczba dzieci korzystających ze wsparcia w formie warsztatów	685	679
Ogólna liczba dzieci korzystających ze wsparcia w formie treningów	464	104
Ogólna liczba dzieci korzystających ze wsparcia w formie zajęć	65	312
Ogólna liczba dzieci korzystających ze wsparcia w formie konsultacji	-	3
Ogólna liczba dzieci objętych interwencją kryzysową	3	-
Ogólna liczba rodziców korzystających ze wsparcia w formie prelekcji	409	689
Ogólna liczba rodziców korzystających ze wsparcia w formie konsultacji	6	3
Ogólna liczba rodziców objętych interwencją kryzysową	10	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusk

7.4. DANE O INSTYTUCJACH RYNKU PRACY

Na terenie powiatu pułtuskiego funkcjonuje Powiatowy Urząd Pracy, z którego danych wynika, że w ostatnich latach wzrosła liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych posiadających symbol niepełnosprawności 02-P (w 2018 r. było ich 9, a w 2019 – 16). Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP korzystają z następujących form pomocy:

Tabela 22

Formy działalności pomocowej świadczone przez PUP w Pułtusk

FORMY WSPARCIA	LATA	
	2018	2019
Środki na podjęcie działalności gospodarczej	2	1
Refundacja kosztów doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy do osoby niepełnosprawnej	2	2
Staże	6	7
Szkolenia	0	3
Prace interwencyjne	6	11
Roboty publiczne	5	3
Pośrednictwo pracy	65	65
Poradnictwo zawodowe	28	13

8. ANALIZA SWOT OBSZARÓW ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ZDROWIA PSYCHICZNEGO

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - stała diagnoza i monitoring zagrożeń związanych ze zdrowiem psychicznym oraz podejmowanie działań wynikających z Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, - realizacja programów i strategii profilaktycznych: Gminne Programy Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, - realizowanie przez szkoły i przedszkola własnych programów wychowawczo-profilaktycznych, które są spójne z rozpoznanymi problemami i potrzebami, - działanie Interdyscyplinarnych Zespołów ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w każdej gminie, - synchronizacja działań międzyinstytucjonalnych w ramach procedury Niebieska Karta, - funkcjonowanie lokalnych instytucji pomocowych: PCPR, MOPS, GOPS-y, PP-P, DPS, ŚDS, WTZ, - prowadzenie poradnictwa psychologicznego i prawnego przez PCPR, GKRPA, PP-P, OPS, - zatrudnienie terapeuty uzależnień w ramach działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - działalność Świetlic Środowiskowych na terenie gmin, - promowanie twórczości osób z zaburzeniami psychicznymi-współpraca między powiatami pułuskim i legionowskim, - szkolenia pracowników instytucji pomocowych w celu zwiększania ich 	<ul style="list-style-type: none"> - niska świadomość lokalnego społeczeństwa z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, - funkcjonowanie w środowisku stereotypów dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi, - niskie umiejętności społeczności lokalnej w zakresie radzenia sobie z problemami dnia codziennego, które mogą prowadzić do zaburzeń psychicznych, - brak dostępu na terenie powiatu do bezpłatnych usług psychiatry dziecięcego i ograniczona dostępność do usług psychiatrycznych dla dorosłych, - zbyt mała dostępność bezpłatnych terapeutów uzależnień, m.in. z zakresu uzależnień niechemicznych, w tym e- uzależnień, - niski wskaźnik zatrudnienia psychologów w szkołach i przedszkolach, - ograniczony poziom integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi, - brak synchronizacji działań międzyinstytucjonalnych w ramach organizacji poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego, - brak na terenie powiatu upowszechnionego środowiskowego modelu kompleksowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, - ograniczona liczba miejsc dla uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy typu A i B - brak miejsc do aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi, np. zakładów pracy chronionej.

kompetencji zawodowych,	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację programów profilaktycznych oraz programów wspomagających funkcje rodziny,</p> <ul style="list-style-type: none"> - programy i projekty umożliwiające osobom z zaburzeniami psychicznymi wejście na rynek pracy, - środki budżetowe przeznaczane na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych (PEFRON) 	<ul style="list-style-type: none"> - brak środków zewnętrznych na realizację Programów Ochrony Zdrowia Psychicznego, w tym zatrudnienie odpowiedniej liczby specjalistów (psychiatrów, psychologów, terapeutów, itp.), - niewystarczający zakres i wysokość kontraktowanych usług medycznych, - brak na terenie powiatu psychiatrii dzieci i młodzieży, - łatwość dostępu do różnego rodzaju środków psychoaktywnych, - wysokie bezrobocie, które determinuje dobrostan psychiczny i powoduje różnego typu dysfunkcje w sferze psychicznej, np. depresja, - bezrobocie, które zmusza rodziców do poszukiwania pracy poza powiatem, co wiąże się z brakiem czasu na realizację zadań opiekuńczo-wychowawczym w domach rodzinnych, - brak zakładów pracy chronionej i zakładów aktywności zawodowej.

9. MAPA PROBLEMÓW:

- 1) Niski poziom rzetelnej wiedzy i świadomości społeczeństwa nt. ochrony zdrowia psychicznego i zachowań oraz stylów życia zagrażających kondycji psychospołecznej, a także umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.
- 2) Obecność czynników zagrażających zdrowiu psychicznemu (bezrobocie, przemoc, uzależnienia, w tym od multimediów, izolacja społeczna związana z pandemią).
- 3) Ograniczony poziom integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 4) Niespójny system poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.
- 5) Ograniczony dostęp na terenie powiatu specjalistów z zakresu psychiatrii, szczególnie dla dzieci i młodzieży, świadczących nieodpłatną pomoc specjalistyczną oraz terapeutów.

- 6) Brak na terenie powiatu szpitala psychiatrycznego, oraz ośrodków realizujących świadczenia gwarantowane opieki psychiatrycznej dzieci i młodzieży w ramach poziomów referencyjnych.
- 7) Niski poziom aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 8) Nieadekwatny do potrzeb poziom koordynacji różnych form pomocy i opieki na poziomie międzyinstytucjonalnym.

10. ZAŁOŻENIA PROGRAMU:

10.1. Cele ogólne Programu:

- 1) Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb;
- 2) Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) Monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu.

10.2. Cele szczegółowe Programu:

- 1) w zakresie zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb:
  - a) upowszechnianie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej;
  - b) upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego;
  - c) aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi;
  - d) skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy;
  - e) udzielanie wsparcia psychologiczno- pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom;
- 2) w zakresie prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi:
  - a) opracowanie ogólnych zasad postępowania dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach;
  - b) prowadzenie działań promocyjno- informacyjnych dotyczących konieczności respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) w zakresie monitorowania i oceny skuteczności działań realizowanych w ramach Programu- gromadzenie i analizowanie sprawozdań zawierających informacje dotyczące realizacji zadań wynikających z Programu, przekazywanych przez podmioty wskazane w Programie.

10.3. Zadania dla poszczególnych podmiotów realizujących:

9.3.1. Samorządy powiatów:

- 1) **Cel główny:** Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb,
- 2) **Cel szczegółowy:**
  - a) **upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej,**

Zadania:

- 1) Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie i gminie;
- 2) Utworzenie CZP zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 4 Programu.

Wskaźnik monitorujący: odsetek placówek biorących udział w Programie w okresie roku.

- b) **upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.**

Zadania:

- 1) Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej;
- 2) Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie.

- c) **aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.**

Zadania:

- 1) Zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) Prowadzenie kampanii szkoleniowo- informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnienie osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy (PUP).

- d) **skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.**

Zadania:

- 1) Powołanie lub kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu; skład zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu lub gminy, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych; zarząd powiatu zapewni działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną;
- 2) Opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń CZP;
- 3) Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego;
- 4) Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w wersji papierowej i elektronicznej).

10.4. Jednostki samorządu terytorialnego:

1. **Cel główny:** Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do potrzeb.

Cel szczegółowy:

- a) **udzielanie wsparcia psychologiczno- pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.**

Zadania:

- 1) Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnie psychologiczno- pedagogiczne poprzez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno- pedagogicznej;
- 2) Udzielanie pomocy psychologiczno- pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.

10.5. Koordynator Programu:

Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego należy do zadań Jednostki Samorządu Terytorialnego - Starostwa Powiatowego w Pułtusku.

10.6. Realizatorzy Programu:

- 1) Starostwo Powiatowe w Pułtusk,;
- 2) Gminy wchodzące w skład Powiatu Pułtuskiego,
- 3) Szpital Powiatowy GAJDA- MED SP. z o.o. w Pułtusk,
- 4) Zespół Przychodni Specjalistycznych AL- MED w Pułtusk,
- 5) Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej funkcjonujące na terenie powiatu pułtuskiego,
- 6) Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Pułtusk,
- 7) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk,
- 8) Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk,
- 9) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie powiatu pułtuskiego,
- 10) Komenda Powiatowa Policji w Pułtusk,
- 11) Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Pułtusk,
- 12) Dom Pomocy Społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie – mężczyzn i przewlekle psychicznie chorych w Ołdakach,
- 13) Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Obrytem;
- 14) Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusk,
- 15) Szkoły i placówki oświatowe oraz stowarzyszenia działające na terenie Powiatu Pułtuskiego.

10.7. Źródła finansowania:

Zakres realizacji Programu uzależniony będzie od możliwości pozyskania środków zewnętrznych na jego finansowanie, a w szczególności:

- 1) z Narodowego Funduszu Zdrowia,
- 2) z budżetu państwa w formie dotacji celowej,
- 3) z innych źródeł zewnętrznych, w tym środków budżetu Unii Europejskiej.

10.8. Sprawozdawczość:

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego będzie ewaluowany po każdym roku jego realizacji. Zrealizowane w kolejnych latach zadania będą oceniane w odniesieniu do konkretnych wskaźników monitorujących określonych w harmonogramie. Wyniki ewaluacji będą upowszechniane w środowisku lokalnym m.in. poprzez media i Internet oraz przesyłane do Ministerstwa Zdrowia w formie rocznych sprawozdań.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.

1) Cel szczegółowy: upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej

Zadania	Formy realizacji	Termin realizacji	Podmioty realizujące	Wskaźniki monitorujące
Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie lub gminie.	<p>1. Diagnoza posiadanych zasobów w zakresie środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznych placówek dla dzieci i młodzieży.</p> <p>2. Opracowanie lokalnego programu zwiększania dostępności i zmniejszania nierówności w dostępie do różnych form pomocy psychiatrycznej.</p> <p>3. Rozszerzanie oferty pomocowej w zakresie opieki psychiatrycznej na miarę posiadanych środków oraz aplikowanie o pozyskanie środków unijnych na realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia psychicznego</p>	Okres realizacji Programu	Szpital Powiatowy NZOZ Ośrodki i poradnie specjalistyczne	Liczba placówek świadczących pomoc w zakresie środowiskowej i psychiatrycznej opieki zdrowotnej Liczba różnorodnych form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi Liczba składanych wniosków o dofinansowanie zewnętrzne
Utworzenie CZP zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 4 Programu	1. Zapewnienie świadczeń szpitalnych dla osób z zaburzeniami psychicznymi zgodnie z możliwościami prawnymi m.in. poprzez podpisanie umowy z podwykonawcą, tj. najbliższym ośrodkiem medycznym	Okres realizacji Programu	Starostwo Powiatowe w Pułtusku	Podpisane porozumienie, Liczba osób korzystających z pomocy na podstawie danych ze szpitali

	świadczącym pomoc psychiatryczną dla dzieci i dorosłych.			
--	--	--	--	--

2) Cel szczegółowy: upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

Zadania	Formy realizacji	Termin realizacji	Podmioty realizujące	Wskaźniki monitorujące
Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześnienia pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej	<p>1. Podejmowanie działań ukierunkowanych na rozszerzenie pomocy i oparcia społecznego poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych (EFS, PEFRON) na realizację projektów edukacyjno-profilaktycznych i pomocowych, modernizację i adaptację bazy mieszkaniowej</p> <p>2. Rozszerzenie grupy docelowej korzystającej ze Środowiskowego Domu Samopomocy oraz poprawa warunków lokalowych</p> <p>3. Działania osłonowe pomocy społecznej zapewniające potrzeby osób w kryzysie, w tym z zaburzeniami psychicznymi</p>	Okres realizacji Programu	Urzędy Gmin Ośrodki Pomocy Społecznej Domy Pomocy Społecznej Środowiskowy Dom Samopomocy	<p>Liczba osób, które otrzymały pomoc socjalno- bytową</p> <p>Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych innymi formami pomocy OPS</p> <p>Liczba osób objętych opieką DPS</p> <p>Liczba uczestników korzystających ze ŚDS</p> <p>Liczba osób uczestniczących w projektach pomocowych</p>
Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	<p>1. Wyasygnowanie środków na organizowanie konkursów dla organizacji pozarządowych w zakresie wsparcia osób w kryzysie , np.</p> <p>2. Wspieranie aktywności stowarzyszeń w zakresie aplikowania o dodatkowe środki na</p>	Okres realizacji Programu	Organizacje pozarządowe	<p>Liczba złożonych wniosków i projektów</p> <p>Liczba osób korzystających ze wsparcia</p>

	rozszerzanie działalności, np. granty.			
Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie	1. Udział w programach i projektach nakierowanych na zwiększanie udziału osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi 2. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	Okres realizacji Programu Okres wydatkowania środków PEFRON	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk	Liczba osób korzystających z dofinansowań i szkoleń

3) Cel szczegółowy: aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadania	Formy realizacji	Termin realizacji	Podmioty realizujące	Wskaźniki monitorujące
Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi	1. Realizacja projektów zwiększających dostęp do rehabilitacji zawodowej i poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi 2. Informowanie przez pracowników służb zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi o możliwości skorzystania z usługi poradnictwa zawodowego i szkoleń	Okres realizacji Programu	Powiatowy Urząd Pracy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba osób objętych wsparciem
Prowadzenie kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi	1. Promowanie zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez informowanie pracodawców o korzyściach wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych. 2. W przypadkach zainteresowania ze strony pracodawców zatrudnieniem takich osób dotyczących,	Okres realizacji Programu	Powiatowy Urząd Pracy	Liczba uczestników kampanii

	organizowanie spotkań nt. celów i zadań programu.			
Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy (PUP)	1. Dostępność różnorodnych form wsparcia zatrudnienia i przedsiębiorczości dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi	Okres realizacji Programu	Powiatowy Urząd Pracy	Opracowanie założeń Programów

4) Cel szczegółowy: Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy

Zadania	Formy realizacji	Termin realizacji	Podmioty realizujące	Wskaźniki monitorujące
Powołanie lub kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu; skład zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu lub gminy, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych; zarząd powiatu zapewni działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną	1. Powołanie lokalnego zespołu koordynującego Program ze składem osobowym zapewniającym jego optymalną realizację (udział przedstawicieli starostwa, urzędów gmin, organizacji samopomocowych oraz placówek medycznych i pozamedycznych realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego)	2020 r.	Starosta Pułuski	Uchwała Zarządu Powiatu w Pułusku w sprawie powołania zespołu
Opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom	1. Powołanie zespołu ds. opracowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego 2. Diagnoza problemów środowiska lokalnego, wskazanie mocnych i słabych stron oraz	2020 r. 2020 - 2021	Starosta Pułuski Zespół ds. opracowania PPOZP	Uchwała Zarządu Powiatu w sprawie powołania zespołu Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego

koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń CZP	potrzeb w zakresie ochrony zdrowia psychicznego 3. Opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Pułuskim	2021 r.	Zespół ds. opracowania PPOZP	Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego	1. Wypracowanie zasad współpracy z osobami i instytucjami uczestniczącymi w realizacji Programu 2. Organizowanie spotkań realizatorów Projektu w celu monitorowania podejmowanych działań, dokonywania ich ewaluacji i modyfikacji oraz corocznego podsumowania efektów	2021 r. W trakcie trwania Projektu- min. raz do roku	Zespół ds. opracowania PPOZP Zespół ds. opracowania PPOZP	Roczne sprawozdania z realizacji Projektu
Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w wersji papierowej i elektronicznej)	1. Opracowanie i coroczna aktualizacja przewodnika 2. Dystrybucja przewodnika w środowisku lokalnym oraz jego udostępnienie samorządowi województwa	W trakcie trwania Projektu- raz do roku	Przedstawiciele instytucji świadczących pomoc z zakresu opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej	Przewodnik informujący o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi

5) Cel szczegółowy e: udzielanie wsparcia psychologiczno- pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom

Zadania	Formy realizacji	Termin realizacji	Podmioty realizujące	Wskaźniki monitorujące
Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnie	1. Prowadzenie wielospecjalistycznych diagnoz dzieci i młodzieży.	W trakcie realizacji Programu	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pułusku.	Liczba dzieci/ młodzieży objętych procesem diagnostycznym

<p>psychologiczno-pedagogiczne przez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej</p>	<p>2. Wydawanie informacji, opinii i orzeczeń dla dzieci i młodzieży oraz wskazań do pracy wspierająco-korekcyjnej dla rodziców i nauczycieli.</p> <p>3. Udzielanie różnorodnych form pomocy oraz prowadzenie specjalistycznych terapii dla dzieci i młodzieży</p> <p>4. Prowadzenie spotkań konsultacyjno-informacyjnych oraz Grup Wsparcia dla rodziców i nauczycieli</p>		<p>Niepubliczne placówki i poradnie specjalistyczne</p>	<p>Liczba wydanych informacji, opinii i orzeczeń</p> <p>Liczba dzieci objętych różnego rodzaju terapią na terenie Poradni</p> <p>Liczba rodziców i nauczycieli korzystających z poszczególnych rodzajów wsparcia</p>
<p>Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach</p>	<p>1. Udzielanie pomocy konsultacyjno-terapeutycznej na terenie szkół/ przedszkoli</p> <p>2. Prowadzenie warsztatów i zajęć tematycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach/ przedszkolach</p> <p>3. Prowadzenie szkoleniowo-instruktażowych spotkań dla rodziców i nauczycieli</p>	<p>W trakcie realizacji Programu</p>	<p>Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pułtusku. Niepubliczne placówki i poradnie specjalistyczne</p>	<p>Liczba dzieci i młodzieży objętych konsultacjami i terapią na terenie szkół/przedszkoli</p> <p>Liczba przeprowadzonych warsztatów/ spotkań oraz dzieci/ młodzieży w nich uczestniczących</p> <p>Liczba przeprowadzonych spotkań oraz rodziców i nauczycieli w nich uczestniczących</p>

WICEPRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Wiesław Cienkowski